

Sygn. akt VII Kz 393/17

POSTANOWIENIE

Sąd Okręgowy w Częstochowie VII Wydział Karny Odwoławczy w składzie:

Dnia 31 sierpnia 2017r.

Przewodniczący: SSO Agnieszka Gałkowska

Protokolant: Joanna Stefańczyk

przy udziale Prokuratora Okręgowego Małgorzaty Ozimek

po rozpoznaniu sprawy **A. J.**, syna A. i J., urodz. (...) w B.

oskarżonego o przestępstwo z art. 228§1i4k.k. w zw. z art. 11§2k.k.

zażalenia wniesionego przez pełnomocnika N. J. (1)

na zarządzenie Przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Rejonowego w Lublińcu z dnia 21 czerwca 2012 r. w sprawie IIK 96/17

w przedmiocie odmowy przyjęcia apelacji

na podstawie art. 437 § 2 kpk w zw. z art. 429§1k.p.k.

postanawia:

zmienić zaskarżone zarządzenie w ten sposób, iż przyjmując apelację wywiedzioną przez pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej N. J. (1) od wyroku Sądu Rejonowego w Lublińcu z dnia 8 czerwca 2017r. w sprawie o sygn. akt IIK 96/17

UZASADNIENIE

Zarządzeniem z dnia 21 czerwca 2017r. Przewodniczący II Wydziału Karnego Sądu Rejonowego w Zawierciu na mocy art. 429§1k.p.k. odmówił przyjęcia apelacji złożonej przez pełnomocnika N. J. (1) od wyroku Sądu Rejonowego w Lublińcu z dnia 8 czerwca 2017r. w sprawie IIK 96/17 wobec wniesienia jej przez osobę nieuprawnioną.

Powyższe zarządzenie zostało zaskarżone w drodze zażalenia wniesionego przez pełnomocnika N. J. (1), który zarzucił obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na jego treść, a to art. 49 § 1 k.p.k. poprzez jego błędną wykładnię, polegającą na niezakwalifikowaniu N. J. (1) jako pokrzywdzonej z tego względu, że rodzajowym przedmiotem ochrony . w przepisach rozdziału XXIX k.k. oraz bezpośrednim (głównym) przedmiotem ochrony 228 § 4 k.k. są ogólne dobra społeczne, podczas gdy za pokrzywdzonego zgodnie z art. 49 § 1 k.p.k. należy rozumieć jako każdą osobę, której dobro prawne zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone przez przestępstwo, a okoliczność naruszenia dóbr poszczególnych osób, winna być rozpatrywana jednostkowo w każdym postępowaniu i nie należy jej utożsamiać z bezpośrednim (głównym) przedmiotem ochrony danego przepisu prawa karnego materialnego, a jedynie postrzegać jako pozostającą w związku z zespołem znamion ustawowych, także wówczas, gdy godzi w dalsze (uboczne) przedmioty ochrony. Dlatego zważając, że art. 228 § 4 k.k. oprócz bezpośredniego (głównego) przedmiotu ochrony – którym jest prawidłowe funkcjonowanie instytucji publicznych i bezinteresowność osób pełniących funkcję publiczną oraz zaufanie społeczne do rzetelności działań instytucji państwowych, samorządu (nie tylko terytorialnego, instytucji publicznych w państwach obcych oraz organizacji międzynarodowych – chroni także dobra, mające charakter dalszego (ubocznego) przedmiotu ochrony, polegające na prawie do korzystania z przysługujących uprawnień, bez udzielania czy obiecywania korzyści, należy przyjąć, że oskarżony wypełniając znamiona tego kwalifikowanego typu czynu, żądając korzyści majątkowej w postaci pieniędzy w kwocie 1000 zł i uzależniając od uzyskania tej korzyści majątkowej

wykonanie czynności służbowej, a następnie przyjmując tę korzyść, oprócz godzenia w dobro będące bezpośrednim (głównym) przedmiotem ochrony w/w przepisu, godził także w dalszy (uboczny) przedmiot ochrony tego przepisu, zagrażając, a następnie naruszając bezpośrednio dobro prawne N. J. (1), żądając od niej pieniędzy w kwocie 1.000,00 zł, za wykonanie czynności służbowej, którą powinien wykonać, a następnie przyjmując pieniądze w tej kwocie.

Wobec powyższego, w ocenie skarżącego, należy uznać N. J. (1) za pokrzywdzoną w rozumieniu art. 49 § 1 k.p.k.

Skarżący podniósł, iż wskutek obrazy w/w przepisu postępowania Sąd błędnie ustalił, że N. J. (1) nie jest pokrzywdzoną w niniejszej sprawie, co doprowadziło do obrazy kolejnych przepisów postępowania, a to:

- art. 56 § 2 k.p.k. poprzez przyjęcie, że N. J. (1) nie może działać w sprawie w charakterze oskarżyciela posiłkowego, co skutkowało wydaniem, na posiedzeniu w dniu 31 maja 2017 roku, niezaskarżalnego postanowienia uniemożliwiającego oskarżycielowi posiłkowemu dalszy udział w sprawie, które to postanowienie mogło zostać zaskarżone dopiero apelacją, której przyjęcia odmówiono zaskarżonym zarządzeniem.

- art. 429 § 1 k.p.k. poprzez przyjęcie, że pokrzywdzona N. J. (1) nie jest oskarżycielem posiłkowym w niniejszej sprawie i w związku z tym nie jest uprawniona do wniesienia apelacji od wyroku, a zatem należy odmówić przyjęcia apelacji wniesionej w jej imieniu przez pełnomocnika, podczas gdy prawidłowa wykładnia art. 49 § 1 k.p.k. powinna skutkować zakwalifikowaniem N. J. (1) jako pokrzywdzonej, a biorąc pod uwagę, że złożyła w przepisany termin oświadczenie o działaniu w sprawie w charakterze oskarżyciela posiłkowego, należało przyjąć złożoną w jej imieniu apelację;

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego zarządzenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie pełnomocnika N. J. (1) zasługuje na uwzględnienie, albowiem istotnie N. J. (2) winna być uznana za osobę pokrzywdzoną w rozumieniu art. 49§1k.p.k.

Nie kwestionując, iż głównym przedmiotem ochrony przestępstwa z art. 228k.k., w tym jego typu kwalifikowanego określonego w art. 228§4 k.k., jest prawidłowe działanie instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego nie sposób jest nie zgodzić się ze skarżącym, iż dobrem ubocznym chronionym tym przepisem są dobra osób indywidualnie oznaczonych, a polegające na prawie do korzystania z przysługujących uprawnień, bez udzielania czy obiecywania korzyści. Sąd Okręgowy podziela więc stanowisko skarżącego, iż przepis art. 228§4k.k. chroni także interesy majątkowe petentów (w znaczeniu szerokim), a wypełnienie znamion stypizowanych w tym przepisie, poprzez żądanie korzyści majątkowej, należy uznać za **godzące bezpośrednio** w ten właśnie dalszy (uboczny) przedmiot ochrony, jakim są interesy majątkowe petentów.

Zgodnie z literalną wykładnią § 1 art. 49k.p.k. status pokrzywdzonego przysługuje podmiotowi, którego dobro prawne zostało naruszone lub zagrożone przez przestępstwo. Bezspornym jest, iż bezpośredni przedmiot ochrony wskazany w konkretnej normie prawa karnego jest kwantyfikatorem dla ustalenia, jakie dobro prawne chronione konkretnym przepisem materialnoprawnym zostało naruszone, co w konsekwencji ma znaczenie dla określenia kategorii pokrzywdzonego. Nie mniej jednak przy ocenie, czy doszło do bezpośredniego naruszenia lub zagrożenia dobra prawnego danego podmiotu, analizie należy poddać okoliczności czynu będącego przedmiotem postępowania tak, aby w każdym jednostkowym wypadku możliwe było ustalenie związku pomiędzy znamionami czynu a zagrożeniem dobra prawnego konkretnego podmiotu, przy czym chodzi o takie dobra prawne, które stanowią bezpośredni przedmiot ochrony przewidziany w konkretnym przepisie prawa karnego materialnego lub ewentualnie w zbiegających się przepisach. Oznacza to, iż krąg pokrzywdzonych winien mieścić się w **zespole znamion czynu będącego przedmiotem postępowania**. Nie ma zaś przy tym znaczenia, czy dobro prawne naruszone lub zagrożone przez przestępstwo jest głównym, czy też ubocznym przedmiotem ochrony na tle konkretnej normy prawnej. Taki pogląd spotkał się z akceptacją przedstawicieli doktryny, na co zasadnie wskazuje skarżący w wywiedzionym zażaleniu, jak

i podobne stanowisko zaprezentował także Sąd Najwyższy w swych orzeczeniach. I tak w postanowieniu z dnia 30 września 2013 r. wydanym w sprawie IV KK 209/13 Sąd Najwyższy uznał, iż krąg pokrzywdzonych w rozumieniu art. 49 § 1 KPK ograniczony jest zespołem znamion czynu będącego przedmiotem postępowania oraz czynów współukaranych, co skutkuje koniecznością ustalenia naruszenia normy karnej, określenia przedmiotu i zakresu tej normy oraz poszukiwaniem związku pomiędzy znamionami czynu a zagrożeniem dobra prawnego konkretnego podmiotu. Warunkiem przyznania, zgodnie z art. 49 § 1 KPK, statusu pokrzywdzonego danej osobie jest to, by jej dobro prawne zostało naruszone lub zagrożone w sposób bezpośredni, a więc taki, w którym pomiędzy czynem zawierającym znamiona przestępstwa a naruszonym lub zagrożonym dobrem danego podmiotu nie ma ogniw pośrednich. Dla przyznania statusu pokrzywdzonego konieczne jest prawidłowe rozpoznanie nie tylko ogólnego lub rodzajowego, ale także i indywidualnego przedmiotu ochrony analizowanej normy karnej, przy jednoczesnym uwzględnieniu, iż dany czyn może wypełniać znamiona więcej niż jednego przepisu ustawy. Kryterium bezpośredniości naruszenia lub zagrożenia dobra prawnego danej osoby oznacza, że w relacji między czynem o konkretnych znamionach przestępstwa a naruszeniem lub zagrożeniem dobra tej osoby nie ma ogniw pośrednich, z czego wynika, że do kręgu pokrzywdzonych można zaliczyć tylko ten podmiot, którego dobro prawne zostało działaniem przestępnym naruszone wprost, a nie za pośrednictwem godzenia w inne dobro. Podobny pogląd zaprezentowany został również w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 15 września 1999 r. w sprawie I KZP 26/99 (OSNKW 2003 nr 11-12).

Tymczasem zgodnie z art. 228§4k.k. odpowiedzialności karnej z tego przepisu podlega ten, kto w związku z pełnieniem funkcji publicznej, **uzależnia wykonanie czynności służbowej od otrzymania korzyści majątkowej lub osobistej albo jej obietnicy lub takiej korzyści żąda**. Już w znamionach czynu wskazane jest więc także naruszenie indywidualnego dobra prawnego osoby, która ma prawo oczekiwać podjęcia określonej czynności służbowej od sprawcy, a od której to sprawca czynu żąda otrzymania określonej korzyści (lub jej obietnicy), uzależniając od tegoż wykonanie określonej czynności służbowej. Reasumując, choć istotnie głównym dobrem prawnym podlegającym ochronie art. 228§4k.k. są dobra o charakterze ogólnym, tj. prawidłowość działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego, to jednakże ubocznym dobrem chronionym są także interesy osoby zainteresowanej podjęciem czynności służbowej- co do zasady -zgodnej z prawem. Stan bezpośredniego pokrzywdzenia, w rozumieniu art. 49§1k.p.k., osoby od której sprawca żąda określonej korzyści w zamian za podjęcie czynności służbowej, lub uzależnia jej wykonanie od otrzymania takiej korzyści, **bezpośrednio** wynika więc ze znamion przestępstwa zarzucanego oskarżonemu.

W tych okolicznościach Sąd Okręgowy zmienił zaskarżone zarządzenie i na mocy art.437§2k.p.k. w zw. z art. 429§1k.p.k. przyjął apelację wniesioną przez pełnomocnika N. J. (1), uznając, iż była ona osobą uprawnioną do działania w procesie w charakterze oskarżyciela posiłkowego, albowiem należało ją uznać za pokrzywdzoną w rozumieniu art. 49§1k.p.k., a nadto złożyła ona w ustawowym terminie oświadczenie o działaniu w charakterze oskarżyciela posiłkowego w postępowaniu sądowym.